

. Σ Η Μ Α

Ακούτε την λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - που γράφει και επιμελείται ο Στάθης Ευσταθιάδης.-

. τό σήμα σβήνει

Αγαπητοί άκροαταί,

Τό σημερινό μας πρόγραμμα περιλαμβάνει ποντιακά τραγούδια, που αναφέρονται στην βουκολική ζωή στον Πόντο, ^{είναι ανέκδοτο} ~~και~~ και νεοποντιακούς σκοπούς.

Ο τσοπάνος με τά πρόβατα και ή παρχαρομένα με τίς άγελάδες αποτελοΰσαν τίς κυρίαρχες μορφές στά πλαίσια της γραφικής έλληνικής ζωής στον Πόντο. Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού ή ζωή πάνω στα γραφικά βουνά του Πόντου φανέρωνε την λεβεντιά της έλληνικής ψυχής και την όμορφιά των παραδόσεων. Η ποντιακή μουσα φανερώνει την ευαισθησία της ποντιακής ψυχής με τρόπο ανάγλυφο και πειστικό.

Μέσα στο άραιο φυσικό περιβάλλον, σόν παρχάρ', μία πανέμορφη κόρη άσκειται κοντά στην παρχαρομένα μάνα της στό δύσκολο έργο της τσοπάνισσας και της άξιας οικοδόεσποινας, ή όποια φροντίζει ένα δύσκολο οικοκυριό με πλήρεις τυροκομικές έγναταστάσεις πάνω στα ψηλά βουνά. Η κόρη θέλει νά φανή άντάξια της μάνας της. Θέλει νά συνεχίση την παράδοση έκείνης. Και ό νέος, που έχει έρωτευθῆ τούτη την κόρη, θά γίνει κυνηγός σ' όρμάνια, γιά νά συναντήση την μικρή ρωμένα, αυτήν που φιλοφοξεῖ νά γίνει παρχαρομένα.

Η κόρ' έπῆεν σόν παρχάρ' νά γίνεται ρωμένα
και γιά τ' άτέν θά γίνουμαι και κυνηγός σ' όρμάνια

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Στό άκόλουθο δίστιχο περιγράφεται ή λεβεντιά του τσοπάνη. Η ποντιακή μουσα έγχομιάζει τούτη την λεβεντιά και μακαρίζει την γυναίκα του τσοπάνη, που έχει τέτοιο άξιο σύντροφο.

Τσοπάνε μ'ντό γιοσμᾶς εἶσαι, νά σάν πού ἔχσε ἄντραν
ἄφρ ἄτα κι' ἔλα μετ' ἐμέν, τὰ πρόγατα σ'· κ' ἔ χάνταν

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Τό βουκολικό τραγούδι, πού θά ἀκουστῇ τώρα καί πού εἶναι τῆς περιο-
χῆς Μούζενας τοῦ Πόντου, ἀναφέρεται στή ζωὴ ἑνός γερασμένου τσοπάνη,
ὁ ὁποῖος πέρασε ὀλόκληρη τὴ ζωὴ του πάνω στά ψηλά βουνά, πολλές φορές
μακριά ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του γυναῖκα. Ἡ ψυχὴ του δέθηκε μὲ τὸ βουνό
καί τίς ὀμορφιές του. Ὁ γερασμένος τσοπάνης ἀγαπᾷ ἀπέραντα τὰ πρόβα-
τά του καί συγκινεῖται βαθύτατα μὲ τὰ κελαηδήματα τῶν πουλιῶν καί
τὸ φέλισο ἀπὸ τὰ γάργαρα νερά.

Θηρίο σωστό ὁ μεγαλωμένος πάνω στά ψηλά βουνά τσοπάνης. Γι' αὐτό
ἀκριβῶς ἔχει τὸ ὄνομα "Θεριᾶς".

Ὁ Θεριᾶς πᾶ ἔλεγεν καί Τσιμερίτες εἶμαι
ἀφήνω καί τὴν κἀλή μου, μὲ τὰ πρόγατα κεῖμαι

Καί ὁ γερασμένος τσοπάνης, πού "ἐγράφτεν ἡ κουκούλα τ'", νιόθον-
τας τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ποθεῖ νά δῇ ἄλλη μιὰ φορά τὰ πρόβατά του,
νά ἀκούσῃ τὰ ὀλόγλυκα κουδουνίσματα τους.

Ὁ Θεριᾶς πᾶ ἔλεγεν ἡ κουκούλα μ' ἐγράφτεν
κωδωνιάστεν τὰ πρόγατα κι' ἐμπρικέσ' ἰμ' δεβάστεν

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα τὸ ἀνέκδοτό μας. Τό λαϊκὸ θυμοσοφικὸ πνεῦμα χρησιμοποιεῖ
τόν λύκο καί τὴν ἀλεπού συμβολικά, προκειμένου νά σατιρίσῃ τὴν ἀθέτι-
ση ὑποσχέσεων, πού δίνουν οἱ ἄνθρωποι. Εἶναι λοιπόν νύχτα καί ἓνας
λύκος βρίσκεται μέσα σ' ἓνα χωριό φάχνοντας νά βρῇ κάτι θά φάῃ. Ὅμως
μαντριά καί σπῖτια ὅλα εἶναι κλειστά. Ἡ ὥρα εἶναι περασμένη. Μονάχα
μιὰ μητέρα ξαγρυπνᾷ μὲ τὸ γριουλιάρικο παιδί της. "Ἐξω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ
σπῖτι τοῦτο περιμένει ὁ λύκος...

- Σοῦς εἶπα σε.. Μὴ κλαῖς. Ἀνικλαῖς θά σύρω σε τόν λύκον.

Τό μωρόν ξάτ'· κ' ἔστειεν. Ἐκλαίεν, ἔκλαίεν καί ἡ μάνα θε ἔλεεν
τὰ ἴδια λόγια.

Κανεῖται εἶπα σε, κανεῖται ντ' ἔκλαφες. Θά σύρω σε ὀξωιά καί
5261-7-2 Ηλ Μηλογορόβεο ΛΕ,
τρώει σε ὁ λύκον.

Ὁ λύκον ἔκρινεν τῇ μάνας τὰ λόγια καὶ ἔχαίρουτον. Ἦσαν μὲ τὴν ὥραν ἐνεμείλινεν νὰ σύρῃ ἡ μάνα τὸ μωρὸν ὀξωκὰ καὶ νὰ τρώῃ αὐτό.

Ἐμέρωνεν καὶ ἔστεκεν καὶ τὸ κλάφιμον τῇ μωρῇ ἡ ἔστεκεν καὶ τῇ μάνας ὁ λόγον ἡ ἔλλαζεν.

-Θὰ σύρω σε τὸν λύκον, μὴ κλαῖς εἰπα σε.

Ὅλεν τὰ ὕστερα ὁ λύκον ἐπουγαλεύτεν. Ἡ μάνα τὸ μωρὸν αὐτὴ ἡ ἔσυρεν ὀξωκὰ. Ἐμέρωνεν καὶ ἔστεκεν. Ὁ λύκον στεναχωρεμένος ἐντῶκεν κότες. Ἐχπάστεν αὐτὸ χωρίον καὶ ἐντῶκεν τὸν ἀνέφορον γιὰ τ' ὄρμαν. Σὴ στράταν ἐντάμωσεν τὸν ἀλεπὸν.

-Ποῦ πᾶς ἀλεπε, εἶπεν ὁ λύκον.

-Ἀκεῖ σὸ χωρίον πᾶς, εἶπεν ὁ ἀλεπὸν. Θέλω νὰ εὕρῃ κατ' καὶ τρώω.

-Ἀχ, ντὸ νὰ λέγω σε, εἶπεν ὁ λύκον. Δέβα σ' αὐτὸ τὸ χωρίον, ἄμην ντ' ἔξερω, ἐκεῖ τάζνε καὶ ἡ δεινὰ, τάζνε καὶ ἡ δίνε.

(Περὶ ληψῆς: Πήγαυνε σ' αὐτὸ τὸ χωρίον, εἶπε ὁ λύκος στὴν ἀλεπού. Ἀλλὰ μὴν νομίζης πᾶς θὰ βρῇς κατὶ νὰ φᾶς. Ἐκεῖ τάζουν, ἀλλὰ δέν τὸ δίνουν.).

-Ἐδῶ τελειώνει τὸ παραδοσιακὸ μέρος τῆς ἐκπομπῆς μας. Θὰ συνεχίσωμε τὸ πρόγραμμά μας μὲ νεοποντιακὰ τραγούδια. Εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν σημερινή ποντιακὴ ζωὴ, ἡ ὁποία σὲ πολλοὺς τομεῖς κρατᾷ τὲς παλιὰς παραδόσεις.

(Λύρα καὶ τραγούδια - 3 σιμποῖ)

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή μας. Κοντὰ σας καὶ πάλι τὴν ἐρχομένη ἐβδομάδα τὴν ἴδια μέρα καὶ ὥρα.

. Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε τὴν λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων- Ποντιακὴ Ἠχώ - ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

. τὸ σῆμα σβῆνει